

čt 27/6, 19³⁰ hod.

Ivančice

ZUŠ Alfonse Muchy

ANNA PAULOVÁ

klarinet

MARTIN KASÍK

klavír

ve spolupráci

program

Zdeněk Fibich (1850–1900)

Selanka (Idyla) pro klarinet a klavír, op. 16

Leoš Janáček (1854–1928)

Sonáta pro klarinet a klavír

I. Con moto

II. Ballada. Con moto

III. Allegretto

IV. Adagio

Bohuslav Martinů (1890–1959)

Sonatina pro klarinet a klavír, H 356

Moderato – Andante – Poco allegro

Klement Slavický (1910–1999)

Tři skladby pro klavír

I. Burlesca

II. Intermezzo

III. Toccata

Karel Husa (1921–2016)

Tři studie pro sólový klarinet

I. Horský pták

II. Tklivá píseň

III. Neúprosný stroj

Viktor Kalabis (1923–2006)

Suita pro klarinet a klavír, op. 55

I. Allegro ma non troppo

II. Andante

III. Vivo

Druhá polovina 70. let 19. století se nesla ve znamení velkého tvůrčího rozmachu **Zdeňka Fibicha**. Po dokončení opery *Blaník* na libreto Elišky Krásnohorské zkomponoval celou řadu menších děl. Spadají sem první melodramy nebo četné písně, ale zejména komorní díla. Oba smyčcové kvartety, obě houslové sonáty, *Romance* a *Koncertní polonéza* pro housle a klavír nebo *Klavírní trio*. A také dnes uváděná poněkud melancholická *Selanka pro klarinet a klavír, op. 16*. Tato přibližně šestiminutová skladbička v sobě nezapře pozdějšího mistra klavírních miniatur v cyklu *Nálada, dojmy, upomínky*. *Selanku* pro klarinet a klavír zkomponoval Fibich v roce 1879 a vyšla velmi záhy tiskem, a to i verzi pro housle a klavír. Existuje také orchestrální úprava klavírního doprovodu od Fibichova žáka a pozdějšího šéfa opery Národního divadla v Praze Karla Kovařovice.

Leoš Janáček je zcela oprávněně vnímán jako operní skladatel. Zejména mimo naši vlast jsou Janáčkovy opery z těch českých (snad kromě Dvořákovy *Rusalky*) suverénně nejhranější. Komorních děl napsal Janáček jen několik, ale všechna jsou vzácnými klenoty v jeho tvorbě. Je zajímavé, že většinu z nich zkomponoval až po své šedesátce. Přitom první (nedochované) pokusy o houslovou sonátu spadají do jeho studijního pobytu v Lipsku v roce 1880. Teprve v roce 1914 se znovu rozhodl zkomponovat dílo stejného obsazení. *Sonáta pro housle a klavír* není příliš optimistické dílo, Janáček v ní vstřebává první nehezké dojmy po vypuknutí První světové války. Dílo několikrát zásadně přepracoval a definitivní podobu získalo až v roce 1922, kdy vyšlo tiskem.

Téměř po sto letech od vzniku prvních náčrtků se rozhodla sonátu upravit pro svůj nástroj izraelská klarinetistka žijící v Berlíně Shirley Brill. Byť je klarinet obvykle považován za altový nástroj (blízký viole), Shirley Brill se rozhodla co nejvíce zachovat vysoký rejstřík původního houslového partu, což i lépe odpovídá Janáčkovu osobitému pojetí klarinetu a obecně dechových nástrojů v orchestrálních skladbách. V této verzi byla Sonáta zařazena do programu Mezinárodní soutěže Leoše Janáčka v Brně v roce 2014.

Podobně jako v případě Fibichovy Selanky pro klarinet je i následující *Sonatina pro klarinet a klavír, H 356 Bohuslava Martinů* spíše okrajovou, oddechovou skladbou. Oddechovou v podstatě doslova, neboť ji Martinů zkomponoval v roce 1956 v New Yorku během práce na „Inkantacích“, tedy Koncertu pro klavír a orchestr č. 4. Pro Martinů bylo typické, že svou práci na závažných dílech většího rozsahu občas přerušoval a ve vzniklých pauzách „duševního odpočinku“ komponoval drobnější odlehčené skladby. Sonatina pro klarinet a klavír patří mezi populární a často uváděná díla. Je v ní patrný vliv neoklasicizmu Francise Poulenca a Igora Stravinského nebo impresionismu Clauda Debussyho. Českou stopu v podobě polky tu ovšem najdeme také. Brilantní jednověté dílko můžeme rozdělit do tří kontrastních oddílů, a tím vzniká dojem klasické třívěté koncertantní kompozice.

Klement Slavický patří do skupiny skladatelů, u nichž není dominantní žádný hudební nástroj. U předchozích autorů, zejména Fibicha nebo Martinů, jím je nesporně klavír. U Klementa Slavického sice nalezneme několik významných děl pro klavír či s klavírním doprovodem, ale jako by Slavický dbal na to, aby žádnému nástroji takřikajíc nenadržoval. *Tři skladby pro klavír* vznikly v roce 1947, tedy v relativně šťastném období po konci druhé světové války. Toto období však skončilo záhy. Po opakovaném odmítnutí spolupráce s komunistickým režimem byl Slavický propuštěn z tehdejšího Československého rozhlasu a některá jeho díla, včetně *Tří skladeb pro klavír*, byla označena za zpátečnická a formalistická. Slavický ale neochvějně komponoval dál; podobně jako jiní skladatelé často čerpal inspiraci v lidové hudbě a folkloru. *Tři skladby pro klavír* jsou tři samostatné celky a mohou být uváděny jednotlivě, přesto ale dohromady tvoří prokomponovaný útvar kontrastních vět s důsledně vystavěným dynamickým průběhem.

Skladatel a dirigent **Karel Husa** je stále bohužel známější ve světě, než u nás doma. Husa je držitelem Pulitzerovy a Grawemeyerovy ceny, jeho skladby interpretují nejlepší světové orchestry, dirigenti a sólisté. A podobně jako jiní velcí čeští skladatelé propojil českou hudební tradici s tou světovou. Po absolvování Pražské konzervatoře, záhy po konci druhé světové války, odjel Karel Husa studovat kompozici do Paříže k Arthuru Honeggerovi a Nadie Boulangerové. Po únoru 1948 se ale do Československa nevrátil a zůstal ve Francii. V roce 1954 mu hudební oddělení na Cornellově univerzitě v americkém městě Ithaca nabídlo, aby se tam ujal výuky skladby, hudební teorie a dirigování. Hned v březnu proto Karel Husa přesídlil do USA a o pět let později, v roce 1959, se stal americkým občanem. Do rodné vlasti se vrátil až na prahu sedmdesátky v roce 1990, aby tu řídil první české provedení své legendární skladby *Hudba pro Prahu 1968. Tři studie pro sólový klarinet* zkomponoval Husa pro 60. ročník mezinárodní hudební soutěže Pražské jaro 2008. Tři kontrastní virtuózní části postupně představují tři různé způsoby hraní: *espressivo*, *legato* a *staccato*.

Spíše přemýšlivým typem skladatele byl poslední dnešní autor – **Viktor Kalabis**. Vystudoval skladbu u Emila Hlobila a Jaroslava Řídkého na Pražské konzervatoři, ale kromě toho ještě hudební vědu a psychologii na Karlově univerzitě. Působil jako dramaturg a redaktor v Československém rozhlasu, kde v roce 1966 spoluzaložil dodnes trvající mezinárodní soutěž pro mladé hudebníky Concertino Praga. Dvacet let byl předsedou Nadace Bohuslava Martinů. Klarinet patřil v Kalabisově životě k důležitým nástrojům, sám ho (i saxofon) dobře ovládal. *Suitu pro klarinet a klavír, op. 55* z roku 1981 zkomponoval na objednávku Českého hudebního fondu jako povinnou skladbu pro interpretační soutěž dechových nástrojů v Chomutově. Dílo je mezi klarinetisty poměrně oblíbené a často ho zařazují do svého repertoáru. Jeho oblíbenost vyplývá nejen z hravého charakteru, ale také z příjemné stopáže přibližně devíti minut. Melodika je ovlivněna folklorem, forma pak miniaturním třívětým sonátovým cyklem. Obě krajní svižné věty rámuji střední větu v pomalém tempu.

Kryštof Spirit

Anna Paulová patří k nejvýraznějším českým klarinetistkám mladé generace. V roce 2015 se stala laureátkou Mezinárodní hudební soutěže Pražské jaro, kde získala 2. cenu i zvláštní cenu Nadace Bohuslava Martinů, cenu Nadace Gideona Kleina ad. Již předtím uspěla v mnoha významných českých i mezinárodních klarinetových soutěžích a ve stejném tempu pokračuje i nadále: roku 2016 se stala absolutní vítězkou soutěže Nadace Bohuslava Martinů, v roce 2019 postoupila do semifinále prestižní Mezinárodní hudební soutěže ARD v Mnichově, je držitelkou ceny Nadačního fondu Viktora Kalabise a Zuzany Růžičkové pro nejlepšího studenta HAMU, získala speciální cenu Golden Medal na soutěžích Vienna International Music Competition (2019) a Manhattan International Music Competition (2022). Včera večer obdržela respektovanou Cenu Jiřího Bělohávků.

V patnácti letech debutovala s orchestrem Prague Philharmonia a dirigentem Leošem Svárovským. Od té doby vystoupila jako sólistka s dalšími předními českými i zahraničními orchestry, například s Českou filharmonií, Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu, Komorní filharmonií Pardubice, Filharmonií Bohuslava Martinů Zlín, Münchener Kammerorchester, Orquestra Cascais e Oeiras Portugal, Orchestra Sinfonica Siciliana aj.

Věnuje se též komorní hře a spolupracuje s řadou vynikajících instrumentalistů, jako např. Charles Neidich, Ivo Kahánek, Martin Kasík, Václav Hudeček, Tomáš Jamník, Lubomír Brabec ad. Zaměřuje se na skladby českých skladatelů 20. a 21. století (B. Martinů, K. Husa, V. Kalabis, J. Páleníček, M. Ištván, J. Teml, Z. Šesták ad.) a spolupracuje také se skladateli mladé generace.

Studovala na Pražské konzervatoři u Milana Poláka a Ludmily Peterkové a na HAMU u Jiřího Hlaváče a Vlastimila Mareše. Ve studiu pokračovala na Musikhochschule Lübeck, kde byli jejími učiteli Sabine Meyer a Reiner Wehle. Své studium si dále rozšířila na Royal Conservatoire Antwerp a na Accademia di Santa Cecilia v Římě pod vedením Maestra Alessandra Carbonareho. Zúčastnila se řady mistrovských kurzů pod vedením špičkových sólistů a pedagogů (Sharon Kam, Shirley Brill, Charles Neidich, Yehuda Gilad, Martin Fröst, François Benda, Philippe Berrod, Paul Meyer, Karl Leister, Wenzel Fuchs ad).

V současné době je doktorandkou na pražské HAMU.

Martin Kasík patří k nejvýraznějším osobnostem české hudební scény. Kritika i veřejnost oceňuje jeho tvořivý, poetický přístup

k interpretaci, kterým zachycuje náladu okamžiku, duchovní přesah a mimořádnou bohatost a proměnlivost nálad.

Vystudoval Janáčkovu konzervatoř v Ostravě u Moniky Tugendliebové a pražskou HAMU ve třídě Ivana Klánského. Své hudební obzory si rozšířil mistrovskými kurzy u Lazara Bermána, Garricka Ohlsona, Christiana Zachariase či Paula Badury-Skody.

Vítězství v soutěži Pražského jara a Young Concert Artists v New Yorku mu otevřelo cestu na světová pódia – Carnegie Hall, sál Berlínské filharmonie, Wigmore Hall, Tonhalle Zürich, Gewandhaus Leipzig, Concertgebouw Amsterdam, De Doelen Rotterdam, Finlandia Hall Helsinky, Auditorio de Barcelona, Suntory Hall Tokio, Kennedy Center Washington aj.

Pod taktovkou dirigentů, jako např. Pinchas Zukerman, Marin Alsop, Yakov Kreizberg, Ingo Metzmacher, Serge Baudo, Ken-Ichiro Kobayashi, Libor Pešek, Jakub Hrůša či Tomáš Netopil, vystoupil s Chicago Symphony Orchestra, Minneapolis Symphony Orchestra, New York Chamber Philharmonic, DSO Berlin, Tonhalle-Orchester Zürich, Stuttgarter Philharmoniker, Rotterdam Symphony Orchestra, Helsinki Philharmonic i Singapore Philharmonic. Pravidelně spolupracuje s Českou filharmonií a Symfonickým orchestrem hl. m. Prahy FOK, s nimiž uskutečnil koncertní turné po Japonsku a USA.

Jeho nahrávky pro společnosti Supraphon a Arco Diva získaly nejvyšší ocenění v časopisech Gramophone, Repertoire a Harmonie.

Na našem festivalu se v letošním roce představil ve triu s violoncellistou Petrem Nouzovským a harfistou Martinem Sadílkem na zámku v Rájci nad Svitavou.